

NOVI ROD

10

ZVEZA

1924·V·LETNIK·1925

Novi Rod

izhaja prve dni vsakega šolskega meseca in stane* na leto 10 L.
Posamezne številke so po 1 L. — V inozemstvo 12 L. — Izdaja
„Zveza slovanskih učiteljskih društev“ v Trstu.

Vsebina :

Rabindranat Tagore : IZ ŽRTVENIH SPEVOV	Str. 149
Josip Ribičič : MEFISTOV IZUM. (Konec.)	150
Karel Širok : JEZUŠČEK MED ANGELI	153
Ksaver Meško : POVODENI	154
ZRNA	163
KOTIČEK	165

Kdor da Novi rod vezati, naj skrbi, da prideta str. 165
in 166 na konec knjige!

Urednik : Pahor Jože, Trst, ul. Udine, 35. III. — Uprava : Novi rod,
S. Giovanni - Trieste (Casella postale.) — Uprava za Jugoslavijo :
Marija Kmetova, Ljubljana, Bleiweisova cesta 21.
Tiska Tiskarna „Edinosti“ v Trstu.

LETO V.

V TRSTU, julija 1925.

ŠT. 10.

Rabindranat Tagore:

Iz žrtvenih spevov.

Tvoji darovi krijejo vse potrebe nas umrljivih in se vračajo k tebi nezmanjšani.

Reka mora dan za dnem opravljati svoje delo in hiti med polji in seli; vendar se vije njen nezadržni tok ob tvojih nogah, da bi jih umival.

Cvetica poji zrakove s svojim vonjem, vendar se nje slednje počaščenje ponuja tebi.

Služba tebi ne obuboža sveta.

Iz besed pesnika poiščejo ljudje oni smisel, ki jim ugaja; vendar razodeva tebe njih zadnjih smisel.

Ali bom dan za dnem, o gospod mojega življenja, stal pred teboj iz obličja v obličje?

S sklenjenimi rokami, o gospod vseh svetov, ali bom stal pred teboj iz obličja v obličje?

Pod tvojim velikim nebom v molku in samoti z vdanim srcem ali bom stal pred teboj iz obličja v obličje?

In ko bo moje delo na tem svetu opravljeno, o kralj kraljev, ali bom stal, sam in nem, pred teboj iz obličja v obličje?

Josip Ribičič:

Mefistov izum.

(Konec.)

Mladinska igra v treh dejanjih po Tolstojevem motivu.

LUCIFER: In sedaj pripoveduj!

MEFISTO (*si hladi obraz s cilindrom*): Ni mnogo! Šlo je vse kakor po olju. Izbral sem si najmehkejše testo med ljudmi! Tako, ki se da izobličiti za vse, samo za dobro ne! Ko sem stopil na površje zemlje, sem poiskal človeka, ki živi najrajši od tujih žuljev — cigana. To ti je človek, vihrav, nemiren; vedno škili na tujo lastnino; vedno sanjari o lepem življenju, in kar je glavno: ne boji se greha! No, temu sem pokazal moč moje čudotvorne tekočine, pa je koj izračunal, kolik bo njegov delež. «Razpečaj to blago po svetu», mu dem, ko mu pokažem kako se čudotvorna pijača skuha. Pa je šel in razpečaval. Na mah si je pridobil mnogo pomočnikov po svetu. — — (*Brcne Satana*): Zakaj se smehljaš, Satanče? — — Ti pomočniki so odprli točilnice in prodajali ljudem pijačo! In ljudje so se kaj radi privadili novemu življenju. Prihajali so, izpili požirek: postali veseli in pozabili vse skrbi; izpili dva — postali razposajeni; izpili tri: začeli grešiti; izpili štiri: umrli v grehih. (*Brcne Zlodeja*): Kaj škiliš tako na mojo nogo, Zlodejček? — — — No, to pa ni motilo živih, pili so dalje in pijo še danes, dan za dnem več! Še malo, pa bo moj alkohol gospodar sveta in mi gospodarji vseh duš! (*Brcne oba ministra*): Kaj ne verujeta?

MINISTRA: Seveda verujeva!

MEFISTO: Zakaj pa zmigujeta z glavo!

ZLODEJ: Čudiva se tvoji modrosti!

MEFISTO: Hehe! Zlodejček predragi, daj da te pobožam za dobro besedo! Hehe! (*ga sune pod rebra*). O pa nate bi skoraj pozabil, Satanče! Daj da te pogladim! (*ga trese za ušesa*). Ti moj predragi!

LUCIFER: Nadaljuj!

MEFISTO: Sem že pri koncu! Od sto ljudi, ki so potrkali v tem letu na tvoja vrata, je devedeset takih, ki so priplavali po naši pijači v pekel!

LUCIFER: Hm! Malo si govoril, a veliko povedal! — A še to povej: Kaj pa s tistim — s tistim ciganom? Rad bi ga poznal!

MEFISTO: Spoznal ga boš! Pred dobro uro je umrl! Morda že čaka pred durmi! Prebrisan je bil! Drugim je ponujal, sam pa je pil le po požirkih. A končno sem ga ugnal! Preizkusiti je hotel moč štirih globokih požirkov — pa je šel!

LUCIFER (*vragom*): Pripeljite ga!TROJE VRAGOV (*odhiti skozi ozadje*).BARA (*pokuka iz odprtine*): Kaj ga še ni?

MEFISTO: O, stara! Pozdravljena! Kako je tebi?

BARA: Kaj ga še ni mojega cigančka?

MEFISTO: Kmalu, kmalu bo tu!

PEKLENŠČEK (*je bil velel 1. vragu odpoditi Baro*).

1. VRAG (*priteče z bičem*): Ajdi!

BARA (*izgine*).

PERO (*zunaj*): Joj, prijateljčki, nikar tako, saj grem, saj sem pokoren, zakaj me drezate. (*Prisopiha iz ozadja, otepajoč okolo sebe. Roke se mu tresejo in je podoben pijancu. Ko zagleda Mefista*): O, prijatelj, predragi! Tu si? Sedaj bo pa dobro! Ali se dobi kaj pijače pri vas? Zejen sem! Ves gorim od žeje! Samo požirek! Usmili se!

LUCIFER: Pravzaprav gre tudi njemu hvala! Daj mu požirek, Mefisto, če imaš!

MEFISTO: O, imam! (*Privleče steklenico iz žepa*): Na!

PEKLENŠČEK (*priteče in nese steklenico Peru*).

LUCIFER: Daj mu dva, potem pa na vekomaj nič več!

PERO (*pije in se trga z vragi za trelji požirek*).

PEKLENŠČEK (*mu iztrga steklenico in jo odda Mefistu*).

PERO (*si obriše ustne z rokavom, postaja živahnejši*): O, zahvaljeni prijateljčki tudi za dva samo! Saj sem vedel, da mi bo dobro med vami! Da, tako je! Svoji k svojim, kaj ne? (*Obrnjen k vragom poje*):

Kaj je vam, bratci vi,
da ste tak žalostni?
Morebit' pa v glažku več ni?
Pojte po svežega,
bolj po korajžnega,
mer'ca res majhna je!

LUCIFER: Hehe!

MINISTRA: Hehe!

MEFISTO (*leze napol vznak in brcne ministra, da koj obmolkneta*): Hehe!

VRAGI (*se tudi smejejo*).

PERO: No, kaj pa je? Ali ga bomo, kaj?

LUCIFER: Dovolj! (*Vragom*): K sodbi!

PEKLENŠČEK (*odpre knjigo*): Pero je velik grešnik!

PERO: O, tisto pa, tisto! Polomili smo ga neštetokrat! Le škoda, da je bil čas prekratek! Še bi ga lahko!

PEKLENŠČEK: Kradel je kakor sraka!

PERO: Seveda, seveda, kradel pa, kradel. Dober tovariš vam bom!

PEKLENŠČEK: Umoril je s pijačo svojo babico, staro ciganko!

PERO: Seveda, njo sem jaz, gospoda moja! Jaz lastnoročno! Kaj je ni tu! Ali bo gledala, ko jo bom mučil, jaz najmlajši vrag!

PEKLENSČEK: Zapeljeval je ljudi, da so se udajali pijači in ugonabljali sebe in svoje; posojeval je denar in zarubil premoženje tistemu, ki ni mogel vrniti.

PERO (*bahavo*): No, vidite, kakšnega bratca ste si pridobili?

LUCIFER (*vstane*): Pahnite ga v najglobokejše peklo!

Naj mu poka glava, kot v poletju zemlja,

kot v poletju zemlja, ko je dežja žejna!

Naj mu sahne grlo, kot v poletju trava,

kot v poletju trava, ko jo kosa vrezava!

PERO (*presenečen*): Kaaj? Meni naj poka glava od žeje? Meni, ki ste mi dolžni hvalo? (*Mefistu*): Tako držiš besedo? Ali ne veš več, kaj si obljubljal: «Za vse kar napraviš na svetu za nas, te čaka v peklu plačilo!»

MEFISTO: No saj si čul plačilo! Haha!

PERO (*sede na tla in joka*): U-u...

VRAGI (*plešejo okrog Pera*):

Hejsa-li, tulili,

Hej-tulí, tulili,

to je vélika norost!

Praznike smo vse zapili,

zdaj prišel je velik post!

Trepetale ti bodo

tvoje slabe nóge,

trepetalo ti bo

tvoje grešno telo,

trepetale ti bodo

tvoje slabe roke;

škripali ti bodo

tvoji beli zobje,

kapljale ti bodo

krvave solze;

ježili se bodo tvoji črni lasje.

PERO (*joka*): U-u...

BARA (*je bila med petjem pokukala iz odprtine in se zmagonosno smejala, ko je zagledala Pera*).

LUCIFER: Dovolj! Odpeljite ga!

VRAGI (*hočejo odpeljati Pera skozi ozadje*).

BARA: O, čakajte, počakajte! Dajte ga meni! Dajte! Skrbela bom zanj kakor nihče izmed vas!

VRAGI (*se ustavijo*).

PERO (*se ozre in se prestraši*): Proč, le hitro proč! Kamor hočete, le k stari čarovnici ne!

LUCIFER: Haha! Izpolnite ji željo!

PEKLENSČEK: O mogočni kralj Lucifer. Ta del pekla je prepoln!

BARA: O, ni, ni! Zanj je še dovolj prostora! Tako se bom prižela nanj, da ne bova nobenemu v napotje (*pokaže skrčene prste*).

LUCIFER: Izpolnite ji željo!

PERO (*se brani*): Joj, joj, usmiljenje, usmiljenje!

VRAGI (*ga tirajo k Bari*).

BARA (*ga prime za lase in vleče navzdol*): Le k meni, le k meni, prijateljček. Ti mene v življenju, jaz tebe po smrti! (*Se pogrezne s Perom navzdol.*)

LUCIFER (*stojte Mefistu*): In sedaj, Mefisto, si izprosi, karkoli želiš! Govori, s čim naj ti plačam tvoje delo za blagor pekla?

MEFISTO (*ustane, se prikloni*): O, mogočni moj gospodar, da je le tvoje obličje jasno, ko me gleda, drugega plačila si ne želim! Le to mi še dovoli, da razveselim svoje bratce s čudotvorno pijačo.

LUCIFER: Zadovoljen sem s teboj, napravi po svoji volji!

MEFISTO (*stopi med vrage in jih napaja*): Samo dvakrat, samo dvakrat, da bo pekel odmeval vašega veselja. Samo dvakrat, prijateljčki! Če vam dam tri požirke, se stepete! Po troje požirkov hranim za nekoga drugega. Najlepše pride nazadnje! Tako! Sedaj pa le veselo! (*Zlodju in Satanu*): No, še vidva! Stopita bliže, da praznujemo ta lepi dan!

SATAN IN ZLODEJ (*se obotavljata*).

SATAN: Nekaj namerava!

ZLODEJ: Pri njem nikdar ne veš, kaj hoče!

MEFISTO: No, stopita!

LUCIFER (*jezno*): Ubogajta!

SATAN IN ZLODEJ (*se približata Mefistu*).

MEFISTO (*jima da piti*): Vsak trikrat! Eden, dva, tri! Tako! Sedaj še ti Satanče! — Tako! (*Vsem*): Sedaj pa veselo! (*Gre k Luciferju, ki ga je bil medtem vabil k sebi, in mu da piti. Nato gre v ozadje in da piti zmaju, ki je prikukal iz votline zadaj.*)

VRAGI (*ki so se živahno kretali v skupinah, stopijo v krog, zapojejo svojo pesem kakor v prvem dejanju plesoč*).

LUCIFER (*zaniha z nogami in končno zadremlje na prestolu*).

SATAN IN ZLODEJ (*spredaj se kregata, se končno spoprimeata in stepeta, valeč se po tleh*).

MEFISTO (*stoji sredi stopnic, s steklenico v roki, si pomakne cilinder na uho in gleda ponosno pred se*).

Karel Širok:

Jezusček med angeli.

„Kaj naj povem vam, krlatci,
kaj naj zaprosim vas, bratci!
Zunaj, pred rajskimi vratci,
dušica joče,
v raj priti hoče ...
Vi, ki imate peroti,

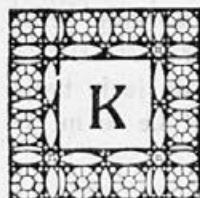
brž, ji hitite naproli,
v raj jo spustite,
sem pripeljite:
rožic ji bomo nabrali,
posteljco mehko postlali,
trudni vsi skupaj zaspali!“

Ksaver Meško:

Povodenj.

I.

akor bi se bilo dogodilo včeraj, tako živo mi je še v spominu.

V drugi, manjši sobici je pravkar grulila grlica, katerih smo imeli v kletki vedno vsaj po eno dvojico, ko sem se zbudil. Leno in zaspano sem se razgledal po sobi. Zaspane in težke, zato tudi neurejene in nejasne so mi bile v prvem hipu tudi misli. Polagoma pa se mi je zasukalo, da je nedelja, in sem se silno začudil, ko sem videl pri mizi mater. Da bi mati ostala ob nedeljah in praznikih med rano sv. mašo doma, se ni zgodilo vse leto, razen če je bila kdaj resno bolna.

A danes, glej čudo, stoji mati pri mizi ter reže s polovice velikega hleba v lepo belo skledo tenke zaplate domačega kruha.

Na klopi za mizo sedita Lojze in Tone, moja mlajša brata. Pozorno spremljata z očmi materino delo, že težko pričakovaje, kdaj bo kruha dovolj in odide mati s skledo v kuhinjo, da nam nalije toplega mleka za zajtrk. Sestra, najstarejša med nami, briše z veliko capo hodnega platna klopi ob peči. Druge nedelje nam je kuhala zajutrek ona.

«Mati, ali niste šli k maši?» povprašam iz postelje.

«Nisem. Ni mogoče. Travniki so vsi pod vodo, ni mogoče priti čez.»

Šele sedaj sem posluhnil, za kar se v prvem začudenju niti zmenil nisem, kako šumi zunaj dež, kako škrebeta ob okna, kako pljuska na zemljo.

«Oče pa so šli?»

«Šli. Tudi stric. Po veliki cesti naokoli sta šla. A je zelo daleč. In še tam bo najbrž treba gaziti po vodi.»

Utihnil sem, se zamislil, prisluškoval, kako curkoma lije s kapa.

Dežilo je že v soboto ves dan; proti večeru nevzdržno in silno, kakor bi se bilo nebo razsrdilo na svet in bi v tem srdu odprlo vse zatvornice, da razlije na zemljo vse vodovje, kar ga hrani v sebi. Lilo je najbrž vso noč — jaz, ki sem spal kakor polh pozimi, seveda nisem slišal. In čuj, pljuskoma lije še sedaj; polmračno je v sobi od silnega naliva zunaj.

Mati je odšla s skledo in kruhom v kuhinjo. Tedaj sem brzo zlezal s postelje. Z le napol omočeno roko, kakor bi bila voda najdragocenejša tekočina pod milim Bogom, sem si v vsej naglici potegnil čez zaspane oči in toplo lice ter si urno nategnil hlače. Pa takoj k oknu, da bi bolje videl, kaj se godi tam zunaj!

«Molil pa boš jutri?» je jedko vprašala sem od peči sestra.

Na ta malo prijazni opomin sem se postavil pred mizo, se pokrižal in povzdignil roke in oči proti razpelu, v kotu nad mizo visečemu. Toda misli

so mi blodile bolj zunaj po dežju in vodi nego se dvigale k Bogu. Še oči so mi kar proti volji uhajale proti oknom.

Nisem še domolil očenaša, kar je prijetno zadišalo po mleku: mati je prinesla zajutrek.

Ko smo se odteščili, smo vsi trije bratje pokleknili na klop ob oknu proti cesti, da bi si natančneje ogledali burjo in naliv.

Čuj, kakor bi ga kdo z bičem podil, drvi in bega veter okoli hiše. V divjem teku se zadeva ob ogle, da se stresa streha in zidovje. Kakor bi ne le s prstom trkal, ampak s plosko roko udarjal ob steklo, treska ob okna, srdito klopota z njimi. Ko mu jih nihče ne odpre, cvili ob njih kakor tepen pes. Ves besen se zaletava od oken in oglov v murvo, hruške in slive pred hišo, da se trpinčene veje v silnih bolečinah krivijo in ječijo, pod neusmiljenimi udarci glasno stokajo in ječijo. S strehe pa, glej, curlja deževnica v tako gostih curkih, da skozi nje komaj vidimo čez široko dvorišče na cesto in na vaške travnike onkraj ceste. Glej, okrogli kupi otave, navli jim pravimo pri nas, mole na travnikih iz kalnega vodovja le napol, mnogi samo z vrhom, da se zdi, kakor bi dvigale velikanske žabe iznad kalne vodne površine svoje sive in rjave glave.

Naš je bil med temi travniki le eden, najvišji, cesti in našemu domu najbližji. Na srečo smo tam že posušili in pospravili.

Pač pa je bila vsa košnja še zunaj spodaj ob mlinu, na takozvanem «velikem travniku», ležečem zelo nizko, da se je skoraj vsako leto ob pomladnjem in jesenskem deževju razlila voda čezenj ter ga hudo poplavela z mlajem in peskom.

«Jutri že ne bo mogoče iti v šolo,» je čez nekaj hipov molka, ko se je vsak bavil s svojimi mislimi, povzel Lojze.

«V takšnem vremenu že ne. A če poneha, morebiti,» je pripomnil Tone, ki je rajši hodil v šolo ko Lojze.

Mene take skrbi niso vznemirjale. V šolo sem hodil šele od velike noči; ker sem pa bil za čudo majhen, sem ob slabem vremenu tako navadno ostal doma.

«Moj Bog, kaj bo le z našo otavo?» smo nenadoma zaslišali od drugega okna, obrnjenega doli proti dolini, skrbi polni materin glas. Hipoma smo se vsi ozrli proti tistemu oknu. Mati je stala tam ravna in trda ter strmela vun v naliv in doli proti «velikemu travniku». Ni pa bilo v njenih očeh le zanimanje za to, kar se godi zunaj, kakor v naših; ne, velika tesna skrb ji je plašno gledala iz oči, ji je zresnila obraz, še iz glasu je trpko odmevala.

V hipu je legla materina skrb na misli in na srce še nam. Nekako sključili smo se vsi trije pod težo te skrbi. Umolknili smo, v tistem premišljevanju smo strmeli skozi okno. Želeli smo tedaj vsi trije pač le eno in isto: «Ko bi vendar kmalu ponehalo!»

Za pozno sv. mašo se ni napravljal nihče. Sestra, ki je sicer ni izpu-
stila nobeno nedeljo, je danes malodušno priznala: «Ni mogoče iti».

II.

Oče in stric sta prišla od maše pozno, vsa premočena, blatna, molčeča
in resna. Videlo se je, da na obeh gloje skrb.

«Kaj bo s košnjo?» je menil oče. «Če ne bo kmalu ponehalo, nam
voda vso odnese.»

Pa ni ponehalo! Lilo je zdržema, z nezmanjšano, srdito silo.

Oče je slekel nedeljsko obleko in se je takoj odpravil doli proti
travniku. Mi otroci smo gledali skozi okno za njim, kako je počasi, ne-
kako sključen, a z odločnimi, širokimi koraki stopal čez dvorišče proti
lesi in potem po blatni cesti doli; po krajši pešpoti doli po dvorišču in
čez prelaz na cesto že ni bilo mogoče več iti: ves spodnji del dvorišča je
bil že pod vodo. Potok ob dvorišču je narasel namreč že v pravi hudor-
urnik z zvrhano polno strugo. In kjerkoli se je jez malo zniževal, je vrela
in kipela voda čez breg ter se razlivala na levi strani potoka doli čez
sosedov pašnik in dalje tja širom čez njive, da je stala koruza na niže
ležečih ogonih že do latovja v vodi. Na to stran je silila sem na naše
dvorišče, sicer precej višje od sosedovega sveta. Vsake pol ure je segala
že dalje gori po dvorišču.

Stric si je med tem prinesel pol litra vina; imel je svoj vinograd,
svoje vino. Sedel je za mizo, počasi srkal iz male kupice vino, mračno se
ozrl zdaj zdaj skozi okno. Videlo se mu je, da je utrujen in slabe volje.
Najbrž ga je pil nekoliko že v kleti; ob upehanosti po dolgi in težavni hoji
je pijača še bolj in hitreje delovala, pa je bil čemeren in sam svoj kakor
ob takih prilikah navadno.

«Kaj bo?» je nenadoma vzdihnil Tone in se obrnil proti stricu.

«Kaj naj bo? Občni potop, sodni dan! Saj drugęga tudi ne zasluęimo!»
je ostro odvrnil stric in udaril ob mizo, kakor bi hotel s tem podkrepiti
resničnost svojih besed in že naprej zabraniti vsak uęovor.

Še sedaj pomnim grozo, ki me je ob tem navdala. Torej boš res, o
Gospod Jezus, že prišel nad svet s svojo silno jezo, pred katero se bo
tresla zemlja in bo pokalo gorovje, kakor nas je učil ob večerih stric, naš
prvi učenik v sv. pismu, katekizmu in raznih drugih čudovitih dogodbah.
Bil je, kakor sem pozneje spoznal, poln čudne mračnosti, ki jo je vsajal
tudi v naša srca. Bil pa je tudi praktičen vzgojevalec, ki je vse dogodke
sv. pisma zvezal z življenjem, v vsem videl predpodobo sedanjega živ-
ljenja ali vsaj nečesar, kar bo kmalu prišlo. Bil pa je tudi odločen in
njegova težka, kladiva vajena roka ni, ako si česa nismo zapomnili,
malokdaj padla z vso težo na naše razkuštrane lase ter jih mikastila in
nategovala, da smo v bridkosti ječali in kričali in milosti prosili! Kako

težko in strašno bo padla na svet šele tvoja roka, o Gospod Jezus, ki te stric imenuje «kovača sveta»!

Ko se je oče vrnil, je odločil kratko: «Ni druge pomoči, takoj po obedu gremo, da rešimo, kar bo še rešiti mogoče. Kar precej nam pripravi obed!»

«Ali nedelja je!» je ugovarjala mati. Vidno jo je bolj skrbelo skrunjenje dneva Gospodovega kakor izguba otave.

«Če pa je sila!» je branil svoje oče. «Zmeni se voda za nedeljo! A da ne bo kdo pozneje govoril kdove kaj hudega, povprašam, kaj nameravajo sosedje. Če bodo delali ti, tudi mi!»

«Ko bi bili le prej kosili! Skuhalovi so že vse pospravili,» je še ložila mati.

«Vsega nismo mogli kar en dan,» je tolažil oče s svojim vedno mirnim, a tudi vedno resnim glasom. «Delali smo dan na dan, iz noči v noč; lenobe ni nihče pasel.»

Oče je odšel v vas. Četrť ure pozneje se je vrnil s sosedom Skuhalo.

«Pa gremo nad njo, nad otavo, Mica,» je pogumno in mogočno govoril stric Matija že na pragu ter se otresal mokrote, katere ga tudi dežnik ni mogel kaj prida obvarovati.

«Še nikoli nismo delali ob nedeljah,» je branila mati.

«Pa bomo danes, draga moja! Brez greha, ker je sila! Toliko pa sem vendar študiral, da take reči razumem.»

Izučen učitelj je bil sosed Matija, pa je zdaj doma gospodaril. Kaj rad se je postavljaj s svojim znanjem, tako tudi sedaj. Ko je videl, da mater še vsa stvar teži, je mogočno-zgovorno razkladal dalje: «Gredo tudi drugi na delo, vsa vas. Jaz grem z vašimi, pri nas imamo že vse pod streho, Bogu bodi hvala! Vesela bodi, da le še kaj rešimo. Greha ne bo imel nihče; to vem jaz bolje ko ti, zakaj pa sem študiral!»

Tedaj se je mati vdala.

III.

Poobedovali smo naglo kakor ob petkih, kadar je bil na mizi sam ližol z repo, in še ta slabo zabeljena!

Takoj po kosilu smo se napravili za na delo. Podsukali smo si hlače čez kolena, oborožili se s krampi, z železnimi in lesenimi vilami, razsohami in grabljami. Tako oboroženi smo se napotili na boj z ogromno rjavo kačo, zibajočo se in šumečo od hribov na zapadni strani doline sem do vasi.

Za nas deco je bila ta borba precej nova in nenavadna, zato malo da ne prijetna in zabavna. Pač smo imeli poplavo skoro vsako leto; a takšne povodnji še, ni bilo, kar sem pomnil.

Delali smo veselo in krepko. Vmes smo z zanimanjem opazovali bele ribiče, ki so drzno poletavali nad jezerom; zdaj se je ustavil ta, zdaj drugi

v zraku, napeto meril z očmi, venomer naglo plahetaje z dolgimi krili, na plen pod seboj, brzo, kakor da je pal kamen iz višine, treščil doli nanj, bliskoma čapnil po njem in se v veselem, ponosnem poletu spet dvignil v višavo, vso zaprašeno s padajočim dežjem. Njih kratki ostri kriki so od vseh strani zveneli v šumenje dežja in voda.

Oče, stric kovač in sosed Matija so reševali navle, ki so v ogromni, polagoma se naprej valeči reki deloma že plavali, na plitvejša mesta. Od tam smo jih vlačili in porivali mi otroci z združenimi močmi na njivo, ležečo precej visoko nad travnikom, ki pa je bila v razorih tudi polna voda.

Za one tri je bilo delo težavno in naporno. Marsikak navel jim je voda kar raztrgala, ko so zasadili kramp ali vile vanj in ga s tem zvabljali. S trudom so lovili plavajoče kose, s težavo jih iztrgavali valovom, dostikrat brez uspeha — tok jih je nesel s seboj doli po dolini.

Vračali smo se šele proti večeru, do kože premočeni, upehani, da se nam še govoriti ni ljubilo.

Ko smo šli proti vasi, smo videli Brumnovo gospodinjjo, ki je šla z deco doli proti mlinu. Brumnova hiša stoji v vasi najnižje, že povsem notri v travnikih. Za njo je bila nevarnost največja.

«Ti že bežijo! Gori v vrhu bodo pač varnejši», je počasi govoril stric Skuhala ter si zamišljeno sukal črne mustače, uporno mu štrleče navzgor in navzdol. «Tone, tudi ti boš moral svoje kam poslati. Sam Bog ve, kaj nam prinese noč. Brumnova in tvoja hiša sta najbolj v nevarnosti.»

«Sem že sam mislil na to. Najvarneje bi res bilo», je zamišljeno pritrjeval oče.

«Če bo lilo vso noč tako, bo vsa dolina v vodi. Kdo ve, kaj se lahko še zgodi. Morala boš z deco kam», sta se stric Matija in oče lotila matere, čim smo prišli domov.

«Ali kam naj gremo?»

«Če bi gori k ujni Neži, sem mislil», je prigovarjal oče. «Res, bolj tesno imajo; a eno noč vas že prenočijo.»

Videl sem, kako so se materi zameglile oči, ko so begale po nas, ki smo stali v krogu okoli nje. Pa se je naglo obrnila v stran in odvrnila s tihim, skoro prosečim glasom: «Malo še počakajmo! Morda vendar poneha. Fantje pa se morajo tako preobleči, so do kože mokri.»

«Tudi jaz se moram», se je nenadoma domislil stric Matija in se stresel, da je voda kar škropila iz obleke. «Če bo le mogoče, pogledam zvečer še kaj k vam. Z deco pa le kmalu na hrib! Zbogom!»

IV.

Vsi smo spet željno in napeto pogledovali skozi okna, v vednem hrepenenju: «Da bi vendar prenehalo!» Pa je lilo in lilo, šumelo in šumelo, kakor bi se na glas in nalašč rogalo našim željam.

Po trati za hišo, nalahko nagnjeni doli proti potoku, zasajeni s sadnim drevjem, se je voda valila, da so drobnejša drevesa kar drhtela. Valila se je tudi sem iz potoka. Oba toka sta se pred hišo združila in tvorila že celo jezero. Tudi gori po dvorišču je lezla voda bliže in bliže. Lizala je že ob hruško kakih trideset korakov od hiše. V nekaj urah bo voda pred stopnicami v hišo!

Resnično, ni mi bilo prijetno pri srcu ob tej misli!

Mračilo se je že, ko je stopil v sobo oče, še bolj resen, kot je bil ves dan.

«Most se nevarno maje, voda že vzdigava mostnice. Skrajni čas je, da se napravite.»

«Pa v božjem imenu», se je zdaj vdala mati. In je takoj zaskrbela: «Kako odejo in posteljne rjuhe vzamemo s seboj, da ne bomo preveč v nadlego.»

«Pa brzo delajte! Če most odnese, smo vsi vjeti.»

«Kaj pa vi, oče?» smo povpraševali otroci, ki so nas nenavadni dogodki napol begali, napol nas navdajali s svojo novostjo z neko slastjo.

«Ako bo skrajna sila, poskusiva priti s stricem na konjih čez potok in za vami. Spat tako ne pojdeva. Le naredite, naredite!»

Res se je most že nevarno tresel, ko smo stopali čezenj. Do mostu sta nas spremila oče in stric, da se nam ne bi prigodila kaka nesreča. Potem smo šli sami: mati z mlajšim bratom v naročju, mi trije bratje pod enim ogromnim dežnikom, stiskajoč se tesno drug k drugemu, sestra pod svojim dežnikom. Odejo in dva posteljna prta nam je nesla.

Poti ni bilo. Umazana voda je širom drvela in šumela tam, kjer je bila v navadnih časih cesta in ob njej pot.

Tako smo po šumeči vodi čofkali gori proti hribu. Z zanimanjem in s srčnim nemirom sem ga ogledoval izpod dežnika. Ni bil to namreč navaden hrib kakor drugi hribi naokoli, vsaj po pripovedovanju stričevem ne, in stričeve besede so mi bile tedaj evangelij. Da je pod tem hribom že tisočletja, izza davnih poganskih časov, vklenjen strahovit zmaj, nam je pravil stric. Ob svojem času pa bo zdrobil verige, razsul ves hrib. «Kdaj bo to, stric?» smo povpraševali otroci, enako vseverujoči kakor radovedni. «Pred sodnim dnevom!» se je vedno glasil stričev odgovor, tako odločen, prepričan in prepričevalen, da je izključeval vsak dvom. «Torej zdaj bo to!» sem razmišljal s prav neprijetnimi čustvi, da sem komaj slišal, ko je mati opominjala: «Pazite! Počasi stopajte!» Sli smo že gori pod hribom, po nekakem jezu med sosedovo njivo in globoko izvoženo cesto, ki je bila zdaj struga kalnemu, deročemu potoku. Globoko so se vdirale bose noge v premehčana tla, in mastna ilovica je pod nogami mlaskala, kakor kadar mesi krepka kmetica v velikih nečkah testo. Oziral sem se izpod dežnika po gozdiču, položenem po hribu kakor lepa

belozelena igračica. Same vitke, belooblečene, zelenolase breze so stale po holmu, zato smo gozdnič imenovali kar kratko «brezje». Zelo ljub in drag je bil ta les nam otrokom, vse leto nam je nudil kaj lepega in posebnega. V prvi pomladi smo s svedri navrtavali bela debela, da je iz zevajočih ran curljala ali vsaj kapljala v podstavljene lončke bela kri brez, sladka mezga. Poleti je bil gozd poln rdečih jagod. Pozimi je bilo po poti skozi brezje na hrib najlepše sankališče, romarska pot za nas vaško otročad.

Pa se mi je storilo inako, ko sem razmišljal, da bo tega gozda in vsega mladostnega veselja še to noč konec, če se zmaj zgane in hrib razruši. Čudil sem se, zakaj gremo prav na ta hrib, kjer bo najnevarneje. Sprejeli in prenočili bi nas pač tudi kje drugje!

Tako smo prišli do treh jablan kraj gozda, kjer zavije s ceste pešpot po ozarah med njivami navzgor. Tam je zijala nad cesto iz hriba ogromna odprtina, da bi odrasel človek lahko porinil glavo v njo. Skozi to luknjo da zmaj diha, je trdil stric. Z daj je hahljala iz nje blatna voda s tako silo, da se je kar dušila. «Ko bi se mrcina v tej mlakuži zadušil!» sem zaželel v svoji nevolji nevidnemu jetniku najhujše, ker se mi je smilil gozd in hrib in mati in sestra in bratje in sam sebi sem se smilil, če nas bo to noč res vseh konec!

V.

Pri ujni na hribu so nas sprejeli prav prijazno. «Dobro, da ste prišli! Toliko prostora že bo, da vas eno noč prenočimo. In vsaj varni boste tu na hribu.»

Slame so nam nanosili v zadnjo sobico in jo pregrnili s prtí, ki smo jih s sabo prinesli. Ko so nas še prisilili, da smo z njimi večerjali, smo legli.

Komaj sem ležal, sem tudi že spal. A spal sem nemirno, prebudil se večkrat, kar v tistih letih sicer ni bila moja navada. Morda je bil vzrok nenavadna postelja; morda ker so tako šumeli in ječali gozdovi za hišo in pod hišo; morda zle sanje: vedno me je odnašala silna voda, in sem se brez uspeha boril zoper njo; plaval sem, rešiti iz nje se nisem mogel!

Kadarkoli pa sem se zbudil, sem videl mater klečečo ob dolgi klopi, ki smo bili zložili zvečer obleko na njo.

«Moli. A bo že kmalu legla», sem pomislil prvič in se obrnil na drugo stran. Slišal sem še, kako zunaj lije dež še z nezmanjšano silo in da strahotno šumi vihar z gozdom ob hiši. Skoro strah me je postalo in sem mislil: «Če v tej šumi pogostoma šumi, ne bi bil rad tukaj doma!»

A že so se zapirale trudne mlade oči.

«Pa še ni legla!» sem se začudil materi, ko sem se zbudil drugič. A sem spet zaprl oči, niti zgenil se nisem, da mati niti vedeli ne bi, da

sem se zbudil in jo videl. Da je zunaj že tiše, se mi je zazdelo to pot. Le od kapa da kaplja na gosto, velike, težke kaplje. A sem bil prezasan, da bi dolgo poslušal.

«Mati, ali ne boste nič spali?» sem vprašal, ko sem se zbudil tretjič; v začudenju in skrbi sem se nekoliko dvignil iznad slamnatega ležišča.

«Le leži in spi!» je odgovorila mati poltiho.

Molče sem legel, kmalu zaspal.

Ko so me zjutraj zbudili, je bilo zunaj tiho in mirno. Le s kapa je še kapljalo, počasi, v presledkih. Na slivah pred okni je na slednjem lističu visela deževna kapljica; krasno so se lesketale v žarkih vzhajajočega solnca. Nebo je bilo skoroda povsem jasno, krasno kakor na novo umito. Le tu pa tam je še plahetal kak oblačec, samotni, nemiren kakor ptica, ki je tovarišice izgubila.

«Pa pojdemo zdaj domov, mati?»

«Pojdemo. Oblecite se!»

Na mizi v sprednji sobi nas je že čakalo dehteče mleko. Vijugasta meglica se je dvigala iznad velike sklede. Lepa rumenkasta mezdra je pokrivala mleko čez in čez. Doma ne bi dobili boljšega zajtrka!

«Zajmite, boste laže hodili!» nam je prigovarjal ujec Jakob, visok, dobrodušen starček. «Hvala Bogu, lepo se je zvedrilo! Hodil sem že gledat, kako je spodaj v vasi. Voda pada, a most je odnesla. Pa vam položijo kako desko čez jarek, in že pridete čez.»

«Da le ni kaj hujšega, Bogu bodi hvala!» se je razveselila mati. Isto smo mislili mi malčki.

Zahvalili smo ujca in ujno, a zvilni odeje in prte, vzeli še napol mokre dežnike in se napravili na povratek.

Ko smo prišli do mesta, kjer se hrib prevrne in se odpre razgled v dolino, smo kar nehote vsi obstali in se zagledali v domači dol. Videli smo vas nepoškodovano, vse hiše v solnčnem mladem jutru lepo bele, dvakrat prijazne. Ob hišah je voda že padla, pri nas je segala le malo čez sredo dolgega trikotnega dvorišča. A na travnikih onstran vasi, glej, ogromno blatno jezero, nemirno valovajoče v blestečih solnčnih žarkih. O navlih pa, ki so še včeraj dopoldne molili svoje lepo zaokrožene vrhe iz vode, ne duha ne sluha.

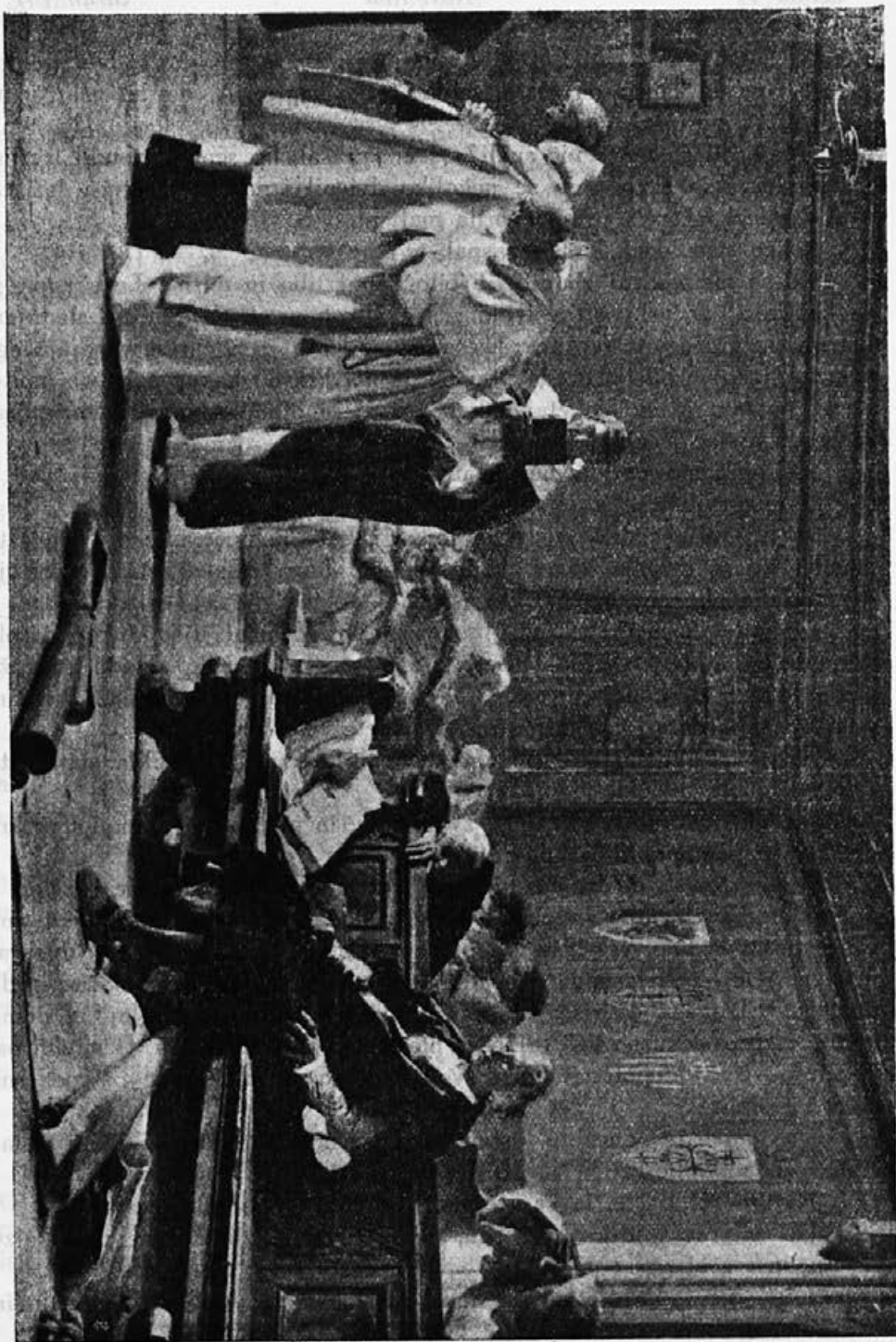
«Vso otavo je odneslo!» je nenadoma z obžalovanjem vzkliknil v naš čudeči se molk Lojze.

«Naj jo je! Da je le vas rešena!» je toplo vzdihnila mati.

Ozrl sem se v njo. Videl sem, da so ji iz oči silile solze. Pač solze veselja in sreče!

Čudno me je pretreslo. In nekje v globini srca se mi je srečno in hvaležno oglasilo:

«Kako bi ne bila, ko pa ste vi vso noč zanjo molili!»

Kolumb pred učenjaki v Salamanki.

ZRNA

Suženjstvo.

Še predno se je človek stalno naselil, je pričelo suženjstvo. Prvi sužnji so bili premaganci in otroci zaslužjenih žensk. Z njimi niso imeli usmiljenja, gospodarji so jih lahko pobili. Raje pa so z njimi kupčevali, ker je to donášalo velikanskih dobčkov.

Sužnji sami so se včasih uprli z orožjem v roki. V stoletju pred Kristusom je bilo največ takih uporov, znamenje, da je bilo zaslužjenih veliko število. Največji voditelj upornih sužnjev je gotovo Spartak, po rodu Grk, ki je pa živel v Italiji in ki je padel v boju za svobodo sužnjev.

Krščanstvo si je veliko prizadevalo, da bi sužnje osvobodilo. Sužnji so bili med prvimi, ki so sprejeli Kristov nauk, ter so se ga oklenili s silno stanovitnostjo. Vendar ni bilo mogoče kupčevanja s sužnji popolnoma zatreti. Cerkev je izobčevala prekupčevalce s sužnji, v zlic temu se je suženjstvo ohranilo tudi v novem veku in se je preneslo celo v Ameriko, ko jo je odkril Kristof Kolumb.

V Ameriko so najraje vozili zamorce, ki so jih lovili v Afriki. Še sredi 19. stoletja je cvelo v Ameriki suženjstvo, ki je popisano v znameniti knjigi proti temu nečloveškemu počenjanju, v «Stric Tomovi koči». Velika vojna med severom in jugom današnjih Zedinjenih držav v Ameriki (l. 1860.—1864.) se je bila tudi v znamenju suženjstva oziroma osvobođenja sužnjev.

Danes je suženjstvo še najbolj razširjeno v Afriki. Velikih zaslug si je pridobil v boju proti njemu Samuel Baker, Anglež, ki mu je angleška vlada naročila, naj ustavi trgovanje s suženjstvom v Egiptu in Sudanu.

V Sudanu je bilo to posebno težko. Tu so namreč bogateli angleški uradniki

sami s trgovino sužnjev, dasi jim je zakon to branil. Ko je prišel Baker z vojaštvom v Sudan, so mu delali vse mogoče ovire. Vse so storili, da bi mož ničesar ne dosegel. Na svoji poti je Baker naletel na tri ladje v severnem Nilu. Bile so last visokega uradnika, ki je zatrjeval, da vozi — davke. Preiskali so ladje in našli v njih 70 sužnjev; drugih 80 so pa našli skritih na bregu, kjer so jih hoteli vkrcati. Angleški guverner je bi leden izmed onih, ki so Bakerju zatrjevali malo prej, da se v njih kraje niti pokazati ne upa noben trgovec s sužnji.

Drugič so ustavili ladjo, ko je hotela odriniti na široko. Povel'n'k je bil ves ogorčen in je izjavil, da vozi žito. V ladji je res bilo žito. Ko pa so podrezali vanj s palico, se je začel vzdih in se je pokazala zamorka. Preiskali so žito in našli v niem zakopanih nad 50 črncev.

Niso le uradniki, večinoma častniki, trgovali s sužnji, vlada sama je dajala poedinim trgovcem dovoljenja za zbiranje sužnjev v posameznih krajih! Zato ni nič čudnega, če so se izneveral častniki, prideljeni Bakerju v pomoč, če so se mu upirali po njih nahujskani vojniki ter ga hoteli zapustiti. S 500 možmi je nadaljeval pot proti jugu ter je dospel do jezera Viktorja Nianza. Tudi tu je bilo namreč razširjeno suženjstvo. Kralji teh krajev je Bakerja slovesno sprejel in mu izkazoval čast, da bi zakril usodo sužnjev. Toda Baker se ni dal podkupiti. To je bil vzrok, da so ga rekega večera, ko se je sprehajal z ženo, napadli iz skrivališča. K sreči ga strelji niso zadeli, ker se je še o pravem času zatekel v svoje stanovanje. Tudi to so napadli kraljevi privrženci, vendar so Bakerjevi vojniki napad zavrnil.

Koder je Baker hodil, je zatrl kupčevanje s sužnji popolnoma. To je njegova velika zasluga. Kako je dosegel svoj člo-

vekoljubni namen, je popisal v posebni knjigi. Pri tej veliki ekspediciji mu je bila vedno ob strani njegova žena, ki je bodrila vse, v največjih nevarnostih in težavah ter je zdravila bolne, ko so bili brez zdravnika. V zgodovini bojev proti suženjstvu v Egiptu in Sudanu bo vedno blestelo ime velikega Bakerja.

Lep uspeh.

Prebivalci majhne dežele Irske so bili še pred 75. leti silno vdani opojnim pijačam. Kjer pa se veliko pije, tam je tudi veliko hudodelcev. Tudi na Irskem je bilo takrat nad 12.000 razbojnikov v ječah. Prepotoval pa je tedaj neki pridigar pater Matthew vso Irsko in povsod ljudi navduševal, naj puste nesrečno pijančevanje. S svojimi iskrenimi govori je spreobrnil dva milijona ljudi, da so se popolnoma odrekli vsem opojnim pi-

jačam. Ko se je zmanjšalo število pivcev, se je znižalo tudi število hudodelcev, in sicer že v treh letih od 100% na 6½%, to je od 12.000 na 773.

Koliko se zapije?

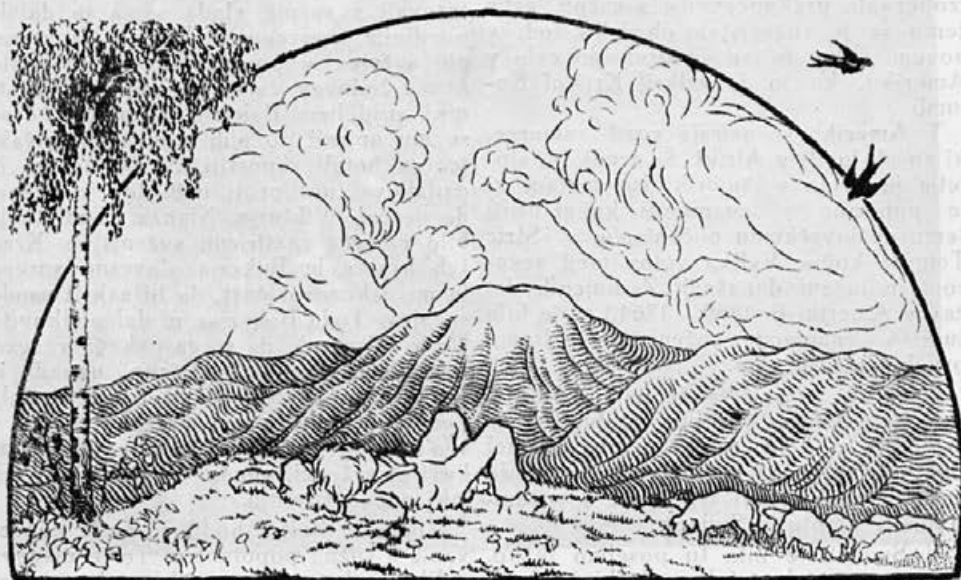
Slovenci smo izdali pred vojno vsako leto okoli 100 milijonov K za opojne pijače, v Nemčiji se je zapilo na leto nad 3.000 milijonov in na Angleškem povprečno tudi tri milijarde K. Tako je bilo pred vojno, po vojni se pije pa še več. V Jugoslaviji se izda za alkoholne pijače 4.202.400.000 D. Stiri milijarde dinarjev, to je velikanski kup denarja. Ako bi postavili dečka k morju ali Soči, da bi metal vanjo novce, in sicer vsako sekundo po enega, bi lahko metal 1000 let dan in noč in bi še ne izmetal toliko denarcev v vodo, kolikor jih zapijejo ljudje v enem samem letu. — Izračunaj!

Vino je povod veselju, a ključ grehu in zločinu.

Voda je najcenejša in pri tem najboljša. (Grki).

Pijača vzame skrbi, pa le do jutri.

Pred nevihto.

KOTIČKARJEM

Lastovke, oj Bog vas sprimi!

Mesec maj nas je obiskal. S seboj je prinesel mnogo košev z zlatim in srebrnim cvetjem. Kamor je potipal z drobno ročico, je zrastle čudovito lepo dišeča roža, bela lilija, zlatica, vijolica, trobentica, spominčica i. t. d. Kamorkoli se je ozrl, povsod so žgolele drobne ptičke, med njimi lepa lastovička. Drobila je čudežno pesem o ljubi svobodi, o ljubeznivem domu in o zlatega maju. Sedela je na zeleni vejici in čakala prihoda svojih tovarišic. Kar nenkrat je začula šum iz daljave. Jata lastovic se pripodi z veliko naglico v svojo ljubljeno domovino. Na zeleni vejici čepeča lastovička se jim globoko prikloni in jih prijazno pozdravi. Nato pa vesele srčce na cerkveni zvonik. Tja so prišle še druge ptičke pevke. Služabniki — vrabci so prinesli lastovicam sladke medice, da si pogasé neizmerno žejo. Kuharice — črnoglavke so jim prinesle medene potice, da potolažijo svoj veliki glad. Služabnice pa so jim spoštljivo postregle z vsemi dobrotami lepe prirode. Potem se je začela vesela družba pomenkovati. Že drugi dan pa so se lastovke poslovile od svojih prijateljc in začele iskati svoja bivališča. Ena se je naselila v lepi beli hišici in tam si je začela graditi svoje stanovanje. Ko so jo otroci zagledali, so zavriskali veselja. Mrvili so ji drobtinice kruha in se veselili ž njo vred. Ona pa je veselo pobirala mrvice. Še bolj so bili otroci veseli, ko jim je oče pripovedoval, kako koristna je lastovka. Ako bi ne bilo ptic pevk, bi sadno drevje ne rodilo toliko sadu, kakor sedaj. Lastovke so človeku najljubše prijateljice med pticami. Zato jih vesel sprejme pod svoj krov in zanje skrbi. V bridkosti ga tolažijo, ž njim delijo žalost in veselje ter ga vzpodbujajo k pridnosti. Lastovke, oj Bog vas sprimi!

Ožbot Helena, Miren 6. šolsko l.

Naša mala Dari.

Z našo malo Darinko imamo pravi pekel. Zjutraj, ko vstane, hitro: «Kje je moj tatica?» Ko vidi, da gre tata v šolo: «Kam greš?» sploh, kadar gre kam, je že za njim. Včasih je pridna, včasih poredna, tako da vse prevrne in razmeče. Sestri pobere zvezke; na moji pisalni mizi vse razmeče.

Včasih jo ima rada mamica, včasih pa ne. Zvečer, ko jo spravlja mama spat, govori: «Pojdi še ti, sama ne grem,» mora ji praviti povestice, med tem pa zaspi. Kadar kaj prevrne v kuhinji, jo krega mama. Tedaj jezna odide, gre v šolo k tatu, kjer stopi takoj na oder. Ko jo tata pošlje k mamici, gre v drugi razred. Nekaj časa sedi mirno v klopi in piše; pa ker ji žilica ne da miru, začne nagajati. Tedaj jo gospodična učiteljica pošlje ven, ona se pa užali in razjezi. Enkrat je v svoji jezi gospodično z otroci vred zaprla v razred; ključ je vzela ven in ga skrila v klet, potem je šla v vas. Ko je nehala gospodična pouk, je hotela izpustiti otroke, a je videla, da je zaklenjeno. Gospodična je hitro vedela, da jo je Darinka zaprla; iskali smo ključ, a nismo ga dobili. Še le ko je prišla ona domov, je vzela ključ iz kleti in odklenila sama šolo. Naša Darinka ima 4 leta.

Joško Humar,
učenec IV. r. v Biljah.

Bogatin.

Živel je bogatin, ki je imel skrinjo, v skrinji pa zaboječek. V tem zaboječku je hranil najprej slanino, pozneje pa denar. Miši pa so naredile luknjo v skrinjo in zaboječek. Bogatin pa, ki je navadno ležal na skrinji, tega ni zapazil. Kadarkoli se je skrinja zažugala, se je vsulo iz nje nekoliko denarja. Ko je zapazil, da mu manjka denar, je osumil soseda, da mu ga krađe. Šel se je jeziti k sosedu, toda sosed mu je trdil, da je nedolžen. Denarja pa je bilo vedno manj v skrinji in bogatin je šel soseda tožiti radi tatvine. Vsled tožbe so prišli orožniki preiskat bogatinovo hišo in našli pod skrinjo cel kup denarja. Nato so bogatina zaprli, njegov denar pa razdelili med reveže. Nekaj so ga dali tudi sosedu, katerega je bogatin po nedolžnem obdolžil tatvine.

To zgodbo je pravila v Čekovniku stara mati mojemu atu.

Križič Hilda,
učenka 6. š. l. v Sp. Idriji.

Součenki Ivanki Habe.

V našem kraju razsaja huda bolezen škarnatinka. Pobrala je že več otrok.

Pred časom nam je ugrabila našo so-
učenko Ivanko. Samo par dni je bila bolna.
Skoro nismo moge verjeti, da je umrla —
saj je bila pred tremi dnevi še v šoli. Vsi
smo bili žalostni, ko smo izvedeli za
njeno smrt. Bila je najmarljivejša učenka v
našem oddelku. Še zadnji dan, ko je bila
v šoli, nam jo je gospodična učiteljica sta-
vila za zgled in jo pohvalila rekoč: «O, da
bi imela saj deset takih Ivank v šoli.» Bila
je tudi naročnica Novega Roda, ki ga je
prav vneto čitala.

Jako žal nam je bilo, da nismo smele k
njenemu pogrebu, ker je imela nalezljivo
bolezen. Tudi cvetja ji nismo moge pokloni-
ti, kajti ležal je še sneg. Toda njen grob
okrasimo s svežim pomladanskim cvetjem.

Za sedaj ti pa kličemo: Spavaj mirno
v hladni zemlji, naša draga, nepozabna
Ivanka!

Učenke IV. oddelka
v Zadlogu.

Vojska, kuža in kolera.

Neki človek je šel s Hrvaškega. V gozdu
ga je zalotila noč. Ustavil se je v gozdu, da
bi prespal. Potem je zagledal luč, šel je
proti luči. Ko je prišel blizu, je videl
majhno hišico. Potrkal je na vrata, odpre-
jih bela žena. Prosil je za prenočišče, žena
je dovolila. Zjutraj mu povedo, da so tri
sestre: vojska, kuža in kolera, in mu po-
vedo, kam bo šla katera.

Jenko Franc,
učenc v Trnovem pri Il. Bistrici.

Moj ptiček.

Na Hrvaškem je bilo po zimi zelo dosti
ptičev, kadar je bila velika burja. Ako si
ga hotel prijeli, ni zletel, ker se je bal,
da ga ne vrže burja ob steno in ubije.
Kako zimo jih je bilo vse polno po tleh
mrtvih ali pa hudo ranjenih. Tako je neko
zimo prišlo vse polno ptičev v našo vežo,
a ko sem prišel jaz z žage, so vsi zleteli,
le eden je ostal. Ko sem odprl kuhinjska
vrata, je takoj zletel v kuhinjo. Dali smo
mu jesti in piti. Črez nekaj dni se je pri-
vadal in oče mu je naredil lepo kletko, ki
jo je imel vedno odprto, pa tudi okno je
bilo laško brez skrbi odprto, ker je bil že
toliko navajen, da ni hotel zleteti ven. Bil
je gozdni ščinkavec. Zelo lepo perje je
imel. Neki dan, ko je bilo odprto okno, je
kar nenadoma zletel. Bilo mi je žal, ker je
lepo pel. In glej, drugi dan smo ga našli
vsega raztrganega blizu morja. Poznali smo
ga po traku, ki ga je imel na nogi. Najbrže
ga je raztrgala podlasica in pojedla, le
noge in perje pustila.

Vičič Bogomil, Trnovo.

Čas je zlato.

Človek ceni zlato in druge dragocene bi-
sere, tega pa ne pomisli in ne preudari, da
je čas zlato.

Kako jedernat in resničen je pomen tega
starega pregovora za naše vsakdanje življe-

nje. Učenec, ki točno in vestno uporabi
zlati čas svoje mladosti, si pribori največji
zaklad, si pribori srečo in zadovoljnost za
vse svoje življenje. Z veseljem in radostjo
se bo vedno spominjal svoje mladostne
dobe. Oni pa, ki pusti, da utone toliko
zlatega časa v brezbriznosti in lenobi, bo
razmišljeval v poznejših letih v grenkih
samoobtožbah zapravljeno dobo svojih mla-
dostnih dni.

Pomlad našega življenja nam kmalu mine.
Mlada leta so draga in zlata leta. Vestno in
točno izpolnjujmo svoje dolžnosti, ter zave-
dajmo se izreka, ki nam pravi, da je čas
zlato, da čas hiti in se nikoli več ne
povrne.

Viljem Kindler,
učenc v Trnovem pri Il. Bistrici.

Knjige naše prijateljice.

Kakor daje dobra hrana telesu moč, tako
si dober človek pridobiva iz dobrih knjig
nauke, ki mu jačijo voljo in ga vzpodbujajo
k napredku.

Že v zgodnji mladosti se nam vcepi vese-
lje do knjig. Pogledjmo malega otroka!
Če tudi še čitati ne zna, ga vendarle zani-
majo knjige. Kako rad brska po njih! Ko pa
nekoliko odraste, rad čita šolske knjige
ter si pridobiva iz njih znanja in vede. Saj
nam pravi že stari izrek, da je knjiga člo-
veku najzvestejši prijatelj.

Kakor pa slaba tovarišija pokvari otroka,
tako so tudi slabe knjige strup za otroke,
ki ga zapeljejo lahko v pogubo in nesrečo.

Čitajmo torej dobre knjige z veseljem, saj
one nas razvedrujejo, nas tolažijo, nas
poučujejo. Dobre knjige imajo veljavo za
vedno, ne samo za en čas. One naj nam
bodo dobre prijateljice vse naše življenje.

Viljem Kindler,
učenc v Trnovem pri Il. Bistrici.

Naš teliček.

Dobili smo mladega telička. Hlapci so nas
prišli zaklicat po noči. Vstali so in šli v
hlev pogledat. Zjutraj smo ga šli pogledat in
videl sem lepo telce. Prinesli so mu po-
sevkov in popoldne smo mu prinesli vode
pit. Več dni sem ga hodil gledat. V petek
smo bili žalostni, ker smo ga prodali. Krava
ni nič mukala po njem. Zdaj bo imela
druga krava telička. Tistega ne bomo pro-
dali, v hlevu imamo tri krave. Vsako leto
ima telička.

Hodnik Anton,
učenc v Trnovem pri Il. Bistrici.

Krištof Kolumb v Salamanki.

Slika na str. 162 predstavlja Kolumba, ko
je na povabilo španskega kralja razložil
učenjakom na slavnem vseučilišču v Sala-
manki svoje načrte. Izvzemši enega meniha
so se mu učenjaki posmehovali. Kolumb pa
ni izgubil poguma in je svoje načrte izpeljal,
odkril je Ameriko in dokazal, da je zemlja
okrogla.

Jelen, riba in ptič.

Ko sta Jezus in sv. Peter hodila po svetu, ni bilo še zidanih mostov. Ljudje so se morali voziti s čolni preko reke. Neki oče je imel tri sinove brodarje. Bili so reveži, ki so imeli pri reki malo kočo. Sinovi so se naveličali čolnarstva in so sklenili napraviti most. Rekli so, da bodo pobirali mostnino. V par dneh je bil most že narejen. Najstarejši sin je šel prvi pobirati mostnino. Čez most sta hotela iti Jezus in sv. Peter. Vprašala sta mladeniča, koliko znaša mostnina. Mladenič reče: «Sto goldinarjev!» Kristus je rekel: «Nočes drugega?» Kristus mu da sto goldinarjev in gresta dalje. Ko pride najstarejši sin domov, reče očetu: «Danes sem dobro zaslužil. Čez most sta hotela dva človeka, zahteval sem od njiju sto goldinarjev.» Ko začuje drugi sin, reče: «Jutri grem pa jaz pobirati mostnino. Nastavlil bom dvesto goldinarjev.» Drugega dne je šel drugi sin pobirati mostnino. Prišla sta zopet Jezus in sv. Peter. Jezus vpraša: «Koliko je mostnina?» Mladenič reče: «Dvesto goldinarjev.» «Nočes nič drugega?» ga vpraša Kristus. «Nič drugega kakor suho zlato in srebro.» Kristus mu našteje dvesto goldinarjev in odideta. Ko pride brat zvečer domov, pokaže dvesto goldinarjev in reče: «Jaz sem dobil več nego moj brat. Tretji dan reče najmlajši sin: «Danes pa pojdem jaz pobirati mostnino.» To slišita brata in rečeta: «Tebi ona dva človeka ne bosta dala nič mostnine.» A on odgovori: «Pojdem poizkusit, srečo. Lahko dobim sam jaz več, kakor oba vidva v dveh dneh.» Drugega jutra gre mlajši sin pobirati mostnino. Zopet prideta sv. Peter in Jezus. Jezus vpraša: «Koliko je mostnina?» Mladenič odgovori: «Kulikor mi hočeta dati v božjem imenu.» Jezus mu reče: «Ali bi se rad naučil čez od mene?» «Rad,» je rekel mladenič, «ako mi bo koristilo.» Jezus reče: «Bodi jelen!» in mladenič je bil jelen. Jezus zopet reče: «Bodi riba!» Mladenič se je spremenil v ribo in je bil v vodi. Na Jezusovo besedo je bil zopet človek. A zdaj je Jezus rekel: «Bodi ptič!» Lep ptič stih proti nebu, peruti je imel zlate in rep je bil pokrit z biserji. In Jezus je rekel: «Bodi človek!» Nato odideta s sv. Petrom. Ko pride zvečer domov, se mu brata nasmejeta in rečeta: «Si kaj prinesel mostnine?» Brat odgovori: «Več sem dobil kakor vidva oba v dveh dneh.» Starejši brat reče: «Pokaži, kaj znaš!» In najmlajši brat je rekel: «Dva človeka sta hotela čez most. Naučila sta me tri umetnosti, ki jih ne znata vidva.» «Hahaha!» se mu nasmejeta brata; pokaži nam svojo umetnost!» In najmlajši brat se je začel izpreminjavati, da mu je bilo strah in groza. Mislija sta, da je čarovnik, in sta ga hotela ubiti, a on jima

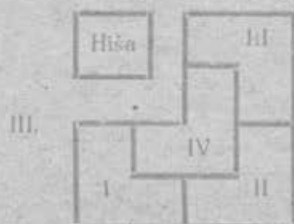
je ubežal. Prišel je v deželo, kjer je živel kralj, ki je imel gradove iz biseroev. Kralju je rekel, da bo za hlapca. Nekega večera je bila veselica in kralj je rekel, naj vsak pokaže, kar zna. To sliši mlajši brat in reče kralju, če sme pokazati svoje umetnosti. Mladenič stopi na sredo in ukaze prinesiti škaf vode. Mladenič se spremeni v jelena. In hči kralja mu odtrže kos roga. Potem se spremeni v ribo. Hči kralja mu vzame eno plavuto. Potem se spremeni v lepega ptiča, kraljeva hči mu vzame eno pero, in vse je shranila v skrinjo. Kralj je moral nekega dne v vojni in mladenič ga je spremljal. Ko sta bila že daleč, se je kralj spomnil, da je pozabil žezlo. Kralj je rekel: «Kdor mi prinese palico, dobi mojo hčerko za ženo.» Mladenič se spremeni v ptiča in leti v grad. Rekel je, naj mu dajo žezlo. Ko se je vrnil v tabor, je kralj že spal; on je tudi legel k počitku. Pride kraljevski strežnik in ubije mladeniča. Kraljevi strežnik vzame žezlo in zbudi kralja ter mu poda žezlo rekoč: «Prinesel sem žezlo kakor ste naročili hlapcu. Oni mladenič slepar vam je ubežal. Sama laž ga je bilo. Škoda, ker je bil toliko časa v gradu.» Tako je lagal strežnik in odšel, da bo zakopal mladeniča. Vojska je že minila in kralj je zmagal. Ze so bili doma in kraljevski strežnik je mislil, da bo poročil kraljično. Mimo jame gresta Jezus in sv. Peter. Jezus reče: «Mladenič vstani!» in mladenič pride iz groba. Vpraša Jezusa: «Ali se je prebudil kralj?» Jezus reče: «Kralj se je prebudil, vojska je minila in danes bo kraljevski strežnik poročil kraljično.» Jezus mu reče: «Teči na kraljevski dvor!» Mladenič se spremeni v ptiča in gre v grad. Tam se spremeni v človeka in vede na klop pred palačo. Tja pride strežnik in ga vpraša: «Kaj delas tukaj na klopi?» In mladenič ga vpraša, če sme iti v dvorano. «Ako znaš kako umetnost, poidi!» mu odgovori strežnik. Mladenič pride v dvorano in bi rad pokazal, kar zna. In kralj dovoli. Mladenič se spremeni v jelena. Kraljična mu vtakne kos roga, ki mu je manjkal. Potem se spremeni v ribo in kraljična ji vtakne eno plavuto. Potem se spremeni v ptiča. In hčerka mu vtakne eno pero. Kralj je spoznal, da je tisti hlapec, ki mu je ukazal prinesiti žezlo. Strežnikovo sleparstvo je prišlo na dan. Kralj ga ostru pogleda in mu reče: «Sam sebe si izdal. Ti nisi pravi ženin moje hčerke.» In zapove hlapcem, naj ga obesijo. Ko se je to zgodilo, so navadili poroko. Potem so bili velike gosti, na kateri sem bil tudi jaz. Dali so mi piti iz napretnika, kar je zgolj resnica, ker imam še zdaj moker jezik.

Milaver Dušan,
učenc 5. razreda v Rojani.

REŠITEV UGANK V 9. ŠTEVILKI

I. Kelihi: Visla, Anica, kamen, krona, Dunaj, lijer, Boris, kreda, ega, u, r, é, mir, deček. (Po sredi čitaš: Simon Gregorčič.)

II. Početnice: Dimnikar, fekarinar, kumnosek.

Mogoče tudi drugorešive!

IV. Pohlep, ostopi.

V. Računska igra: vsote so 9, 98, 987 itd. do 987654321.

Rešili so:

Dafovljer: Ugankarski krožek V. r. — Idrija: Velikanje Franciška. — Ložice pri Plavah: Perleta Perina, Ljubljana: Preinfalk Tonček. — Sv. Jakob: Koblar Marij, Ban Josip, Ivančič Danilo, Savron Tezej, Runko Ivan, Godina Marta, Jelusič Karla, Potrata Pavla, Božeglav Viktorija, Renar Vida in Ana, Cunja Viktorija, Obersnel Irma, Besednjak Alojzija, Pavletič Emilija, Lah Emilija, Gombac Zora in Ana, Bidovec Tončka, Marija in Rudi, Babuder Libero, Birsa Marija, Jamšek Ana in Andrej, Pertot Olga, Černigoj Danči, Breznik Štefi in Stanko, Simonič Henrik, Pertot Aleksij, Vatovec Ana, Steinberger Marija, Rudolf in Herman, Babič Ivan, Reiter Berla, Pavletič Ana, Jug Ana, Mrak Lidija, Reiter Maksi, Pavletič Karmela, Savron Ljudmil, Ban Venceslav, Pertot Danilo, Desko Viktor in Danila. — Pa sja'k pri Jelšanah: Muzil Pavel in Tonček. — Mir en: Klančič Bogomil, Ferletič Milan, Rusjan Franc, Lestan Ivan, Kogoj Oskar, Budin Julij, Mozetič David, Mužič Danilo, Pahor Natašija, Uršič Vida, Budin Dora, Bon Jvica, Butkovič Jožica, Pahor Marija, Klančič Marija, Pahor Danica. (Od nepad smo prejeli še eno rešitev, le da se rešilec ni podpisal. Tudi svojega kraja ni navedel na dopisnici.)

Za 8. številko (prepozno) so se oglasili se ti le rešilci iz Mirnega: Uršič Dragiš, Kogoj Oskar, Lestan Ivan, Budin Julij, Ferletič Milan, Vouk Franc, Ozbot Rudolf, Klančič Bogomil, Uršič Bojan, Pahor Marija, Budin Dora, Uršič Vida, Franceskin Ivanča, Vižintin Alberta, Klančič Marica, Bon Jvica, Butkovič Jožica.

